

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. Aliorum, & Patrum autoritate eadem veritas stabilitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

Disp. V. Quaest. VII. Certam. III. 269

5. Hinc tamen obicitur: diuersam necessitatem veritatis, vel falsitatis nouit Aristoteles eo cap. in propositionibus de praeterito, atque in propositionibus contingentibus de praesenti, & de futuro; cum tamen his necessitas ex suppositione conueniat, quae sola propositionibus de praeterito potest conuenire. Respondetur: propositiones de praeterito supponere exercitium libertatis transactum naturae, & duratione: quare necessario semper esse veram, quae vera est, & fallam, quae falsa est; quod enim fuit sicuti enuntiatur, non potest non fuisse, & quod non fuit non potest fuisse. At in propositionibus de praesenti, & de futuro contingenti, cum transactum initans non sit, nec opus est, ut omnia signa, & instantia naturae actus primi, & secundi libertatis, & contingentiae transacta cum sua duratione supponatur, sicut supponuntur transacta cum sua duratione in propositionibus de praeterito: ex quo capite maior contingentia veritatis, & falsitatis, quam in his, in illis esse potest, nisi ex suppositione libertatis exercitio habeantur. Item: cum praesens decurrit temporis transactum, futurumque eodem decurrit fiat praesens, transactumque in praeteritum propositiones de eis, verae etiam, quae enuntiantur cum tempore, huius solum lapsu falsificari possunt, si sequentibus durationibus enuntiantur contingens obiectum, quod prius vere enuntiabant, de praesenti, nimirum, vel futuro; secus autem, quae suum obiectum semel enuntiantur vere de praeterito: quia, quod nunc praeteritum respectu praesentis durationis est, & respectu durationis etiam aeternae à parte post est successurum, praeteritum est; ac proinde propositio de praeterito, etiam contingenti, semel vera, semper, ac necessario vera erit quia postquam inquam esse falsa. Totum hoc doctè notauit Anselmus lib. de concord. pref. cum lib. col. 2. dicens in re praeterita est quoddam, quod non est in re praesenti vel futura. Nunquam enim fieri potest, ut res quae praeterita est, fiat non praeterita sicut res quaedam, quae praesens est, potest fieri non praesens: & aliqua res, quae non necessitate futura est, potest fieri non futura: praesens quidem etiam in se praesens temporis solius successu; futura vero cum inde, tum ex libertate, quae antecedit tempore exercita non supponitur. Hanc ob dicta haec Anselmum pro nostra sententia, ac conclusionem istius constanter, eo etiam c. 8. Doctores omnes, qui pro ea etiam stare citati à nobis sunt, placere fatentur, si tunc illos memoratos n. 4. excipias.

CERTAMEN III.

Aliorum, & Patrum autoritate eadem veritas stabilitur.

Idem veritati patrocinatur Cicero libro de fato longe à medio n. 8. ita generatim principium illud eius demonstranda statuens: quod verum non est, quod praeteritum falsum est; aut quod falsum non est, qui potest non verum esse, id est omnem propositionem necessario veram, vel falsam esse debere. Item, & illud principium eiusdem demonstranda, de omni re oportet verum esse affirmare, vel negare: si enim (ibidem ait: exemplum in propositione de futuro contingenti adhibens) ex his necesse est alterum verum esse, alterum falsum: ut sauciabitur Philodotus omnibus ante saeculis verum fuit (recitatis verbis) non sauciabitur falsum, Pauloque inferius ait: Ita ista cogit, & ex aeternitate vera esse quoddam, & ea non esse connexa causis aeternis, & à fati necessitate libera. Nisi forte, &c. quod ipsum etiam de propositionibus scriptis falsificantibus certissimum putat in Lucullo lib. 2. Academicar. quaest. post med. edit. 1. demum, min. quorum superiore tempore vera fuerint instantia: sic facta, quorum consequenti tempore vera erunt instantia, ea vera dicimus.

1. Boetius citatis locis Aristotelis mentem pro hac veritate non solum explicuit, sed & secutus est citatis locis & recitatis, cum cert. 1. n. 7. & cert. 2. n. 1. & postremo hoc loco oppositam sententiam insinualuit erroris. Paragrap. Christoph. de Origa, de Deo Uno, Tomus I.

pho autem: Sensus argumentationis, prope finem, ubi illam demonstrationem Aristotelis pro veritate, aut falsitate, cuius meminimus certam. 2. circa finem: eius sequentia verba: Si autem neque erit, neque non erit cras, non erit verumlibet, ut nauale bellum: oportet enim neque fieri nauale bellum, neque non fieri: ita interpretatur, & pro eadem veritate complectitur. Si affirmatio dicat cras bellum nauale futurum, quoniam falsa est, non erit bellum nauale. Rursus, si idem neget negatio dicens: non erit cras bellum nauale, quoniam haec quoque falsa est, erit cras bellum nauale, quia affirmatio falsa est, nec non erit bellum nauale, quia negatio falsa est: sed hanc ineptiam nec animus sibi ipse fingere potest, quia enim unquam dixerit rem aliquam ex necessitate neque esse, nec non esse? quod ille dicit, qui dicit utraque propositiones in futuro falsas existere.

3. In eandem sententiam scripsit 5. de consolat. praef. quinta, ubi à Deo videri ait: Quoniam modo, etiam, quae certos exitus non habent, certa tamen videntur, ac definita praenotio, neque id sit opinio, sed summa potius scientia nullis terminis inclusa simplicitas, & proia 6. post medium: quid igitur postulas, ut necessaria fiant, quae diuino lumine instruantur, cum nec homines quidem, necessaria faciant esse quae videntur? num etiam, quae praesentia cernis, aliquam eis necessitatem tuus addit intuitus? atqui (si est diuini humanitatem praesentis digna collatio) vti vos vestro hoc temporario praesentis quadam videris, ita ille omnia suo cernit aeterno. Paulo item inferius: Quod sit, ut haec non sit opinio, sed veritate potius nixa cognitio, cum exiturum quid esse cognoscit, quod existens, necessitate carere non nesciat. Quia scit esse contingens futurum, ubi diuina de futuro contingente praesentia, non determinatam solum, sed certam, & indefectibilem veritatem concedit: neque aliter de determinata praesentia futurorum contingentiam, quam de visionis eorundem praesentium determinatam veritate esse philosophandum: ac demum inde conciliat veritatem praesentiae diuinæ determinatam, & necessariam, cum futuri contingentis libertate, quia aequae praesentia futurum contingens, atque visio praesens supponit.

4. Eadem paritate veritatis determinata, imo necessaria, visionis de obiecto praesentis determinatam & necessariam veritatem Propheticae creatae praedictionis de futuris explicuit Athan. serm. de pass. & cruce Domini longiuscule à principio sic fatuus. Sicut oculis conueniens, in contemendo non fallimur, nec aliter videmus; & aliter res agitur: ita quoque Propheta futura, ut praesentia cernebant. Verum quae cernebant oportebat fieri: & ea, quae stabant non poterant non videri. Rursus, ut ea, quae nos nostris oculis conspiciamus, necesse est omnino esse, cum ea, quae sunt, sub conspectum veniant: neque fieri potest, ut aliter sint, quam à nobis videntur: ita quoque, quae à Prophetis prospiciebantur, necessarium erat ea esse, neque fieri poterat, ut aliter essent, quam ipsi praeviderant. Idem prorsus probatur de veritate necessaria, ac proinde determinata praesentiae de futuro contingenter peccato Iudae (ac negationis Petri, & similibus) ex Patribus pluribus commodius q. 8. recitandis, afferentibus non ideo peccatum Iudae (idque ipsum est de Petro, & aliis) quia praevius peccaturus à Deo est; sed contra: ideo peccatum praevius, quia erat peccaturus. Vnde necessariam consequentiam à praesentia ad peccatum Iudae futurum colligitur, sine contingentia & libertatis peccati praedictio, quia consequens, & consequentiae solum, non consequentis necessitas est. Si autem determinate verum non esset peccatum Iudae futurum, nec determinate vera, nec determinate necessaria esse posset eius praesentia, quae eius determinatam futuritionem potius quam non futuritionem ex parte obiecti materialis supponebat. Denique, cum ex praesentia, quae determinate vera est, inferatur futurum peccatum, & contra, sit, utrumque determinate verum esse: siquidem determinate verum nequit certa illatione mutua inferre nisi è determinate vera; alioqui posset esse non verum quod inferretur ex vero contra statam Dialecticorum regulam.

5. Pro eadem sententia stat Augustinus lib. 26. contra Faustum in haec verba. Deus, quod facturus erat, utique sciebat, & ideo simul sciebat illud futurum non fuisse.

fuisse, quod, ne fieret, facturus erat: & procul dubio potius verum est quod scit Deus, ergo & vere est, ac determinate futurum, quod facturus est Deus, & non futurum, quod facturus est, ne fiat, ex Augustini sententia, qui sic tandem concludit inferius. *Vade, tam non possunt futura non fieri, quam non fuisse facta praeiterita: quoniam non est in Dei voluntate (& potestate) ut eo sit aliquid falsum, quo verum est: censer ergo à futuritionis, aut non futuritionis suppositione non solum determinate veram alterutrum ex illis praeorionem, & praedictionem, sed infallibilem, c. autem 5. perpetuitatem à parte post veritatis contingentis praeiterita & à parte ante contingentis futuri coaequans ait. Hac vera sententia prius inuenitur in animo nostro, cum id verum scimus, & dicimus, sed etsi de animo nostro ablata fuerit, cum id quod scimus oblitus fuimus, manebit in ipsa veritate: semper enim verum erit fuisse illud quod erat, & non est: & ibi verum erit iam fuisse, quod erat, ubi verum erat, antequam fieret futurum esse, quod non erat.*

6. Et sententiam, & doctrinam hanc totam de veritate determinata, & perpetua futuri contingentis, ac praeteriti Augustini hausit, & illustravit Anselmus c. 17. Monol. in hac scribens: *Cogitet, qui potest, quando incepit, aut quando non fuit hoc verum: scilicet, quia futurum erat aliquid, aut quando desinet, & non erit hoc verum: scilicet, quia praeteritum erit aliquid: quod si neutrum horum cogitari potest, & utrumque hoc verum sine veritate esse non potest; impossibile est cogitare, quod veritas principium, vel finem habeat. Denique, si veritas habuit principium, vel habebit finem antequam ipsa inciperet, verum erat tunc, quia non erat veritas, & postquam finita erit, verum erit quia non erit veritas. Atqui verum non potest esse sine veritate: erat igitur veritas, antequam esset veritas, & erit veritas postquam finita erit veritas: quod inconuenientissimum est. & dialog. de verit. cap. 1. cum vltus esset eadem sententia, & verbis, quare, quid sit enuntiationis veritas, & cap. 2. generaliter esse conformitatem eius cum obiecto suo, ut enuntiatum (quod utique enuntiationis de futuro etiam contingentis comperit) ita sententiam illam explicat c. 11. [Cum dixi: quando non fuit verum, quia futurum erat aliquid, non ita, dixi, ac si absque principio ista oratio fuisset, quae assereret, futurum aliquid esse, aut ista veritas esset Deus: sed quoniam non potest intelligi, quando ista oratio esset veritas illi deesset, ut per hoc, quia non intelligitur, quando ista veritas esse non potuit, si esset oratio in qua esse potest, intelligatur illa veritas fuisse sine principio, quae prima causa est huius veritatis.]*

7. Nil sane ad hanc rem, & perpetuitatem veritatis obiectivae futuri contingentis antequam de praesenti, & actu sit probandum, & explicandum subtilius dici, aut illustrius potest: ac statim huius anteriorem perpetuitatem cum posteriori praeteriti perpetuitate iterum componit: ex utroque autem, & Augustino, & Anselmo rationem ac sententiam mutuatus Hugo Victor. lib. 1. part. 2. cap. 22. circa med. paucioribus tamen, his verbis: *Omne, quod sit, ab aeterno praesens est futurum esse, quia ab aeterno futurum est: quod ipsum tamen ab aeterno non est: ubi rem, quae futura est, ab aeterno esse optime negat; concedit autem (sicut Augustinus & Anselmus) ab aeterno esse rei illius futuritionem, & hanc ad aeternam eius praesensionem supponit, quod statim post pauca reperit: Quod, quia fiet, & futurum semper est, & praesens est: ac iterum: Praesens est, quia futurum est. Denique idem Anselmus de concordia Praescient. cum libert. c. 1. colum. 2. sic ait: Non enim, nisi, quod futurum est, praesentur: quia praesentia non est, nisi veritatis. Et sub inferius. Praeter autem verum est, quia fuit, & est.*

Et erit aliquid ex necessitate: & quia necesse est fuisse omne, quod fuit, & esse omne quod est, & futurum esse omne quod erit.

CERTAMEN IV.

Eiusdem veritatis demonstrationes Theologicae.

1. Prima Theologica demonstratio sit: datur in Deo iudicium, seu praenotio de futuro contingenti singulari determinate vera. Hac autem est propositio singularis de futuro contingenti, vti ex definitione eiusmodi singularis propositionis, patet: ergo datur propositio singularis de futuro contingenti determinate vera: consequentia est legitima; & maior certa ex revelationibus à Deo per se, vel Prophetas suos factis de futuris contingentibus singularibus: v. g. de peccato Iudae, & negatione trina Petri, aliisque innumeris singularibus futuris contingentibus à Deo reuelatis, vti per Prophetas in scriptura determinate praedictis, & proinde, & ab eo praescitis, quibus praescita manet eternae & infana Aureoli responsio in 1. d. 39. quaestio. vnic. artic. 3. proposit. 2. & 3. & conclus. articuli dicentis Deum non praescisse singularem illam contingentiam futura determinate esse, sed indeterminate futura, vel non futura. Etenim determinate futurum esse Iudae traditionem, & Petri negationem, potius, quam non futuram praescisse, & reuelasse ex Scriptura hies Catholica est. Secundo: tam haec, quam singularia reliqua contingentia per se, vel Prophetas futura determinate potius, quam non futura reuelavit: vel ergo determinate fore, aut non fore praesciuit: vel solum indeterminate fore, aut non fore praenotavit? si primum: habetur intentum, & deficit à solutione Aureoli. Si secundum: mentitus plane Deus, vitiote etiam, fuit, cum fore determinate; quod fore determinate potius, quam non fore, nesciebat, sciens volentque praedixit: quod solum ad mendacium formale, neque solum materiale requiritur.

2. Contra inde secundo. Quia, si Deus ex praesentia illa futuritionis, vel non futuritionis futuri contingentis disunctum non reuelat per se, vel per alios futuritionem illius determinate, vel futuritionem, aut non futuritionem disunctum: non tenebimur credere eius reuelationi de futuritione contingentis reuelati determinate, potius quam de non futuritione; si enim contingens determinate fore potius, quam non fore, ex illa scientia solum de futuritione, aut non futuritione disunctum, & indifferenter iudicante reuelat, mentitur Deus, ut vidimus, nemo autem teneatur credere testimonio mendacis: si autem solum reuelat fore, vel non fore indeterminate, id solum credere teneatur, quod Deus reuelat: scilicet fore, vel non fore disunctum contingens reuelatum, non autem determinate fore; imo arbitrio, & coniectura nostrae integritas erit, alterutrum euentum iudicare: quid ergo tantopere Patres Petri incredulitatem contra Christi reuelationem *ter me negabis* ex praesentis sui amoris pauca reperit; & dispositionis animi reclamantis, *est oportuerit me non te negabo*, & mirantur: & carpuerit: maxime, cum aequae possent ea reuelatione facta credere ac iudicare se non negaturum, atque, si opposito, & contradictorio modo facta ipsi à Christo Domino fuisset, scilicet, *non me negabis*: si iuxta secundum hoc dilemmatis huius membrum non magis reuelat Deus contingentis futuritionem, quam non futuritionem, ut iam expendo in eius membris impugnatione secunda.

3. Sic igitur impugno illud secundo; & probabo iuxta illud absurdum antecedens assumptum: etenim iuxta Aureoli solutionem, & membrum illud dilemmatis. Nil amplius reuelat Deus, cum reuelat futuritionem contingentis, siue fore contingens, quam, cum reuelat negationis eius futuritionem, siue illud non fore: neque enim determinate praenotat, ac praedi-

cere